

**Міністерство внутрішніх справ України  
Одеський державний університет внутрішніх справ**

**Роль та місце правоохоронних органів  
у розбудові демократичної правової держави**

**Матеріали  
XII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції**

**26 березня 2020 року**

**УДК 351.74**  
**Р68**

Статті друкуються в авторському варіанті.  
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення  
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги

**Роль** та місце правоохоронних органів у розбудові демокра-  
Р68 тичної правової держави: матеріали XII міжнар. наук.-практ.  
інтернет-конф., м. Одеса, 26 березня 2020 р. Одеса: ОДУВС,  
2020. 268 с.  
**УДК 351.74**

**Коропатов О. М.,**  
*к. ю. н., доцент, професор кафедри адміністративного  
права та адміністративного процесу ОДУВС*

**Медведев С. В.,**  
*ад'юнкту кафедри адміністративного права та адміністративного процесу ОДУВС,  
т.в.о. декана факультета підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності*

## **ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАЛУЧАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ ГРОМАДСЬКОСТІ ДО ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Сучасний етап становлення України, як демократичної правової держави, пов'язаний з багатогранними процесами в сферах соціально-економічної та політичної життєдіяльності соціуму. В умовах радикального реформування здійснюється ломка звичних стереотипів, поглядів на розуміння різних проблем суспільного життя.

Зміни зачіпають усі сфери життєдіяльності громадян, у тому числі і правоохоронну діяльність. При цьому найбільш широкий спектр завдань, у силу функціональних обов'язків, покладається на правоохоронні органи, зокрема Національну поліцію України [1, с. 7].

Складним для Міністерства внутрішніх справ виявився період реформування підвідомчої правової системи, сталосяпомітне скорочення чисельності особового складу поліції. (з 172 тисяч в 2014 році до 128837 за підсумками 2018 року [2], а станом на 01 січня 2020 року загальна чисельність підрозділів Національної поліції склала 118,5 тисяч осіб) [3].

Наявна штатна чисельність Національній поліції України, стан укомплектованості посад, проблемні питання діяльності не дозволяють своєчасно та якісно надавати населенню необхідні сервісні послуги, зауважує Галунько В. М. [4].

У зв'язку з цим реальною опорою оновленої поліції може стати громадськість. Як підкреслює Гумєнюк Л. Й., передумовою партнерства поліції і суспільства є нагальна необхідність підвищення рівня залученості представників громадськості до забезпечення безпеки та публічного порядку на вулицях, площах, на вокзалах та інших громадських місцях [5, с.20].

На нашу думку залучення представників громадськості до взаємодії можливо поділити на наступні етапи: 1) організаційний (підготовчий); 2) безпосередній (виконання завдань разом з представниками громадськості, або самостійно представниками громадськості); 3) заключний (підведення підсумків взаємодії; надання винагород; компенсація збитків).

Розглянемо більш детально кожний із етапів.

На першому етапі всі заходи органів поліції забезпечують спільну, погоджену діяльність, створюють для неї необхідні умови. Ці умови знаходять своє відображення в конкретних формах, таких, як прийняття нормативних актів з її правового забезпечення, проведення спільних організаційних заходів; розробка й прийняття планів і перспективних програм; розробка критеріїв оцінки спільної діяльності; популяризація діяльності й підняття авторитету поліції, збільшення кількості контактів з громадськістю.

На цьому етапі здійснюється підбір суб'єктів для залучання до взаємодії в сфері правоохоронної діяльності.

У процесі організації залучання представників громади до взаємодії створюються спеціальні умови, які забезпечують максимальну ефективність спільної діяльності.

Першою основною умовою залучання до взаємодії з органами поліції є її правова регламентація: Конституція України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний процесуальний кодекс України, Закони України, зокрема «Про Національну поліцію», «Про звернення громадян», «Про оперативно-розшукову діяльність» та ряд інших містять норми, якими закріплено основні засади взаємодії громадськості та Національної поліції України в правоохоронній діяльності.

Необхідно звернути увагу на відсутність чіткої регламентації обов'язків посадових осіб органів Національної поліції України щодо організації самого процесу залучення до взаємодії. На нашу думку основними суб'єктами залучення населення є: керівники територіальних підрозділів поліції, дільничні офіцери поліції, поліцейські офіцери громади, шкільні офіцери поліції, працівники підрозділів ювенальної превенції та ін.

Особливістю першого етапу є формування у представників громадськості усвідомлення необхідності соціально-правової активності.

Соціально-правова активність на думку Джафарової О. В. охоплює діяльність, яка спрямована на благо суспільства в таких організаційних формах, як помічники дільничних офіцерів поліції, загони сприяння діяльності поліції, громадські організації профілактичної спрямованості та ін. [6, с. 86]. Прикладом соціально-правової активності представників громадськості може слугувати діяльність громадської організації «РІТБУЛ» (м.Львів), яка виявляє водіїв-порушників, та у телефонному режимі, передає на лінію служби «102» інформацію щодо марки автомобіля і в якому напрямку рухається транспортний засіб [7, с. 38].

Другий етап – безпосередній, виконання завдань органами Національної поліції України разом з представниками громадськості, або самостійно представниками громадськості. Цей етап регламентується наступними нормативними актами: Законами України «Про адміністративний нагляд за особами звільненими з місць позбавлення волі»; «Про волонтерів пробації»; «Про участь громадян в охороні громадського порядку та державного кордону»; «Про оперативно-розшукову діяльність».

Так, розміщення сил поліції й громадських формувань з охорони громадського порядку (далі – ГФ з ОГП) здійснюється з урахуванням «гарячих точок» патрульної ділянки, місць і часу найбільшого скупчення людей та ін. Визначення маршрутів патрулювання в зв'язку з цим проводиться з розрахунком можливого взаємопосилення нарядів у цих місцях, маневрування ними на суміжних, додаткових маршрутах. У той же час маршрути патрулювання екіпажів на автомобілях прокладаються через найбільш криміногенні місця маршрутів піших нарядів, наявності поблизу штабів ГФ з ОГП. При такій організації практично підтримується безперервна цільова взаємодія між ними.

Одним з видів діяльності до якої залучаються представники громадськості є профілактична робота з правопорушниками. З метою забезпечення дієвого індивідуально-профілактичного впливу на правопорушника представники громадськості залучаються до: 1) проведення індивідуальних профілактичних бесід з особами, схильними до вчинення правопорушень; 2) проведення індивідуально-виховних бесід з правопорушниками-дітьми та їх батьками; 3) доставлення (спільно з працівниками поліції) правопорушників до

органу Національної поліції; 4) перевірки осіб, які перебувають на обліку в органах поліції за місцем проживання чи роботи (навчання) тощо.

Проведення роботи щодо популяризації участі громадськості в правоохоронній діяльності [6, с. 95-96]. Таким прикладом слугує, проведення Всеукраїнської дитячо-юнацької військовопатріотичної гри «Сокира» («Джура»), (19–24 червня 2017 р. турбаза «Карпати» с. Кам'янка, Сколівський р-н, Львівська обл.). Основною метою якої було національно-патріотичне виховання учнівської молоді. До проведення гри активно долучились громадські організації та представник Управління патрульної поліції у м. Львові [8, с.48].

Третій етап (заключний) пов'язаний з підведенням підсумків сумісної, або самостійної роботи представників громадськості.

Важливим інструментом залучення населення до участі в охороні правопорядку й профілактики правопорушень слугує система заохочень. Відповідно до Закону України "Про участь громадян в охороні громадського порядку й державного кордону" за активну участь представників громади у правоохоронній діяльності передбачає такі види заохочень: подяка, цінний подарунок, грошова винагорода. Право надання цих видів заохочень належить органам Національної поліції України, іншим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування. Додатково Закон надає право підприємствам, установам та організаціям за поданням керівних органів громадських формувань заохочувати членів цих об'єднань пільговими путівками до санаторію або будинку відпочинку, додатково сплачуваною відпусткою терміном до 5 днів та іншими видами заохочень і пільг, визначених зборами трудового колективу, за рахунок власних коштів.

За найбільш активну участь у охороні публічного порядку членам цих громадських формувань Закон надає переважне право на вступ до навчальних закладів системи МВС України й на прийняття на службу до поліції. На нашу думку таке право може бути надано і представникам громадськості, які не є членами ГФ з ОГП, про що необхідно внести зміни до статті 55 закону України «Про Національну поліцію». А саме підпункт 4 пункту 5 пропонується викласти наступним чином: «особисто оцінюють рівень професійної компетентності претендентів, які відповідають умовам конкурсу, та визначають в особистому порядку їхній загальний рейтинг; при цьому обов'язково враховують наявність інформації (фактів) про активну участь та/або досягнення кандидата в правоохоронній діяльності».

За особливі заслуги під час виконання свого громадського обов'язку та виявлені при цьому мужність і героїзм представники громадськості у встановленому чинним законодавством порядку можуть бути нагороджені державними нагородами. Так, водій маршрутного автобусу, який перегордив своїм автомобілем рух транспортного засобу вбивці поліцейських у м. Дніпро, Валерій Тимонін був нагороджений 26 вересня 2015 року Міністром внутрішніх справ Арсеном Аваковим нагородною зброєю – пістолетом "Форт -17", та медаллю міста, який вручив медаль «За заслуги перед містом» [9].

Крім того, Типовим статутом передбачено відшкодування витрат членам громадських формувань, пов'язаних з використанням приватних транспортних засобів, та відшкодування збитків, що заподіяні їх майну чи членам їх сім'ї у зв'язку з виконанням ними обов'язків з охорони громадського порядку [10].

В цілому система заохочень представників громадськості за досягнення всфері правоохоронної діяльності, а також їх відповідність здобуткам мають виконувати важливу роль у справі залучення населення до правоохоронної діяльності.

Ми погоджуємося з думкою Гуцмана М.С., що поліція для народу покликана змінити звички соціального сприйняття, що стосуються її ролі як важливого органу, що захищає інтереси громадян. Її основним завданням є забезпечення потреб населення, захист їх прав та інтересів, шанобливе ставлення до кожного громадянина [11, с.23].

Історія та досвід людства в різних країнах неодноразово вказували на неможливість забезпечення правопорядку лише поліцейськими силами, без активної участі та допомоги суспільства неможливо забезпечити дійсно безпечне середовище та досягти високого рівня правопорядку в країні.

### Література

1. Балинська О. М. Нормативна основа співпраці поліцейського та громадян в Україні / Сучасні стратегії та перспективи оптимізації взаємодії поліції і населення в соціумі: матеріали круглого столу, 23 листопада 2017 р. / упорядники З. Р. Кісіль, Л. Й. Гуменюк. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 172 с. С. 7-12.
2. Звіт про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених на забезпечення діяльності підрозділів, установ та закладів Національної поліції України затверджено рішенням Рахункової палати від 11.04.2018 № 10-2 URL: [http://search.ligazakon.ua/l\\_doc2.nsf/link1/FN042831.html](http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FN042831.html) (дата звернення: 17.03.2020).
3. Штатна чисельність Національної поліції України. Офіційний сайт Національної поліції. URL: <https://www.npu.gov.ua/about/struktura/shtat-ta-chiselnist.html> (дата звернення: 17.01.2020).
4. Галуцько В. М. Адміністративно-правове регулювання діяльності поліцейських офіцерів громади в Україні Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2019. № 2. С. 25 – 29. DOI: 10.31733/2078-3566-2019-2-25-29

5. Гуменюк Л. Й. Поліція і населення: психологічна складова ефективності співпраці. Сучасні стратегії та перспективи оптимізації взаємодії поліції і населення в соціумі: матеріали круглого столу, (м. Львів, 23 лис. 2017 р.). Львів : ЛьвДУВС, 2017. С. 19–22
6. Джафарова О. В. Правові основи партнерства міліції і населення : дис. ... канд.. юрид. наук : 12.00.07 / Нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2003. 206 с.
7. Сільченко О. О. Консолідація або об'єднання зусиль поліції, громадськості та змі для створення стратегії безпечного середовища для суспільства. *Сучасні стратегії та перспективи оптимізації взаємодії поліції і населення в соціумі*: матеріали круглого столу, (м. Львів, 23 лис. 2017 р.). Львів : ЛьвДУВС, 2017. С. 37-40.
8. Франчук Н. О. Взаємодія відділу зв'язків з громадськістю УПП у м. Львові ДПП з громадськими організаціями щодо патріотичного виховання молоді та пропагування здорового способу життя. Сучасні стратегії та перспективи оптимізації взаємодії поліції і населення в соціумі: матеріали круглого столу, (м. Львів, 23 лис. 2017 р.). Львів : ЛьвДУВС, 2017. С. 47–50.
9. Убивство патрульних в Дніпрі: Аваков вручив нагородну зброю водієві маршрутки, який намагався затримати Пугачова. URL: [https://www.5.ua/suspilstvo/vbyvstvo-patrulnykh-v-dnipri-avakov-vruchyv-nahorodnu - zbroiu-vodiievi-marshrutky-iakiy-zatrymav-puhachova-126688.html](https://www.5.ua/suspilstvo/vbyvstvo-patrulnykh-v-dnipri-avakov-vruchyv-nahorodnu-zbroiu-vodiievi-marshrutky-iakiy-zatrymav-puhachova-126688.html).
10. Про затвердження Типового Статуту громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.12.2000 року №1872 / База даних «Законодавство України» / URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1872-2000-%D0%BF> (дата звернення: 28.02.2020).
11. Гуцман М. С. Сучасні тенденції розвитку конструктивної взаємодії поліції та населення. Сучасні стратегії та перспективи оптимізації взаємодії поліції і населення в соціумі: матеріали круглого столу, (м. Львів, 23 лис. 2017 р.). Львів : ЛьвДУВС, 2017. С. 22-25.

|                                                                                                          |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Ищенко І. В.</b>                                                                                      |     |
| ДЕЯКІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ У СФЕРІ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ.....                | 149 |
| <b>Колдorarь О. І.</b>                                                                                   |     |
| ПОЛІЦІЯ І НАСЕЛЕННЯ: ПСИХОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОСТІ СПІВПРАЦІ.....                                   | 150 |
| <b>Коропатов О. М., Медведенко С. В.,</b>                                                                |     |
| ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАЛУЧАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ ГРОМАДСЬКОСТІ ДО ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....    | 151 |
| <b>Крижановська О. В.</b>                                                                                |     |
| ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ.....                                                    | 154 |
| <b>Нагорная Н. А.</b>                                                                                    |     |
| РОЛЬ ПРЕЗУМПЦІИ НЕВИНОВНОСТИ В ПРОЦЕССЕ ДОКАЗЫВАНИЯ.....                                                 | 156 |
| <b>Твердохліб А. С.</b>                                                                                  |     |
| ОСОБЛИВОСТІ КОМПЕТЕНЦІЇ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ..... | 158 |

#### СЕКЦІЯ 4. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ НАРКОЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ.

|                                                                                                                            |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Варинський В. О.</b>                                                                                                    |     |
| ПРОБЛЕМИ НАРКОМАНІЇ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ.....                                                                     | 160 |
| <b>Гросу О. В.</b>                                                                                                         |     |
| ПРОТИДІЯ НЕЗАКОНОМУ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ РЕЧОВИН.....                                                                         | 161 |
| <b>Косарвська О. В., Велетнюк Н. С.</b>                                                                                    |     |
| ОКРЕМІ СОЦІАЛЬНО-КРИМІНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ НАРКОЗЛОЧИННОСТІ СЕРЕД МОЛОДІ.....                                        | 162 |
| <b>Пашаєв А. З.</b>                                                                                                        |     |
| ПРОТИДІЯ НАРКОЗЛОЧИННОСТІ ШЛЯХОМ НЕГЛАСНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА.....                                                           | 164 |
| <b>Ярмакі В. Х.</b>                                                                                                        |     |
| МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В СФЕРІ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН І ПРЕКУРСОРІВ..... | 165 |

#### СЕКЦІЯ 5. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ТА ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

|                                                                                                                                                            |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Бляшенко О. О.</b>                                                                                                                                      |     |
| ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАЛУЧЕННЯ ОСІБ ДО ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ.....                                                                        | 167 |
| <b>Болтянська А. В.</b>                                                                                                                                    |     |
| ПРОБЛЕМИ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКРІПЛЕННЯ СТАТУСУ ТА ПОВНОВАЖЕНЬ ОПЕРАТИВНИХ ПРАЦІВНИКІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ.....                                               | 168 |
| <b>Гриньова К. Г.</b>                                                                                                                                      |     |
| ОСОБЛИВОСТІ ПОРЯДКУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ У СФЕРІ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НАРКОТИКІВ.....                                                 | 170 |
| <b>Дьоров С. Л.</b>                                                                                                                                        |     |
| ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ «ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПОРТАЛ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ» В ОПЕРАТИВНОМУ ПОШУКУ ЗЛОЧИННО-АКТИВНИХ ОСІБ..... | 171 |
| <b>Єгоров С. О.</b>                                                                                                                                        |     |
| ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ПРОТИДІЇ КИШЕНЬКОВИМ КРАДІЖКАМ.....                                                             | 173 |
| <b>Колісниченко М. В.</b>                                                                                                                                  |     |
| ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....                                                                                     | 176 |
| <b>Кіріченко А. В.</b>                                                                                                                                     |     |
| ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ТА СВОБОД ГРОМАДЯН ПРИ ПРОВЕДЕННІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....                                                                  | 178 |
| <b>Кісенко В. П.</b>                                                                                                                                       |     |
| ОПЕРАТИВНІ ПІДРОЗДІЛИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ, ЯК СТОРОНА ОБВИНУВАЧЕННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....                                                      | 179 |